

Le eno je potrebno

ČASOPIS O ŽIVLJENJU V DOMU
LETNIK 16, APRIL 2026

VELIKONOČNO PRESENEČENJE

Nek duhovnik je našel trnovo vejico, ki ga je po obliki spominjala na trnovo krono. Pomislil je, da bo to lepo znamenje Jezusovega trpljenja, zato jo je na veliki petek položil na oltar kapele. Na velikonočno jutro navsezgodaj se je spomnil, da je pustil vejico na oltarju. Zdelo se mu je, da ne bi bilo prav, če tam

ostane tudi na veliko noč. Pohitel je v kapelo. Ko je stopil k oltarju, je na vejici odkril čudovite cvetove. Trnova vejica, simbol trpljenja, je vzcvetela v simbol vstajenja. Življenje je zmagalo na veliko noč! Cvetiče vejice in narava nam pripovedujejo o Vstajenju in o tem, da je Bog gospodar življenja. Samo Gospod Jezus Kristus ima moč vstati iz smrti v življenje. Bog vsako leto naredi za nas, ljudi, čudež in obudi celotno naravo v novo življenje. Še ena zgodba, ki je napisana nižje, naj nam pomaga videti okrog nas čudež Božjega stvarstva in vstajenja.

Nekega popoldneva je oče šel s svojo hčerko na sprehod. Med potjo je zaslišal, kako je deklica zaklicala: »Očka, poglej! Očka!« Ozrl se je in jo zagledal, kako je klečala sredi preproge cvetočih narcis. Nežno je utrgala

cvet ter ga vzela v roke in občudovala njegovo lepoto. Nato ga je milo poljubila. Videl je, kako je hčerko prevzela lepota cvetlice in bilo mu je neprijetno, da je neobčutljiv za vse naravne lepote, ki ga obdajajo. Ob otrokovem občudovanju tega čudovitega sveta je prosil Boga odpuščanja. Sklenil je, da bo odslej skušal gledati Božje stvarstvo z odprtimi očmi ter s preprostim srcem.

Vsa čuda sveta: živali, ptice, drevesa, cvetje, trave, sadeži, pisani metulji, ribe, zrak, voda, ogenj ... so darovi Boga, ki govorijo o njegovi lepoti, modrosti in dobroti. Verno srce za vsem tem občuduje Boga, ki nam vse to bogastvo podarja.

(Vir: B. Rustja, Povejmo z zgodbo, v: Ognjišče 4 (2017), 51; in v: Ognjišče 5 (2012), 32–33.)

Amicus Dei

• SVETNIKI – BOŽJI PRIJATELJI

Sv. Staniskav, škof in mučenec

Goduje 11. aprila.

Rodil se je leta 1030 v škofiji Krakov. Bil je škof in mučenec in je razglašen za zavetnika svoje domovine Poljske. Plemiški starši so si ga po tridesetih letih zakona izprosili od Boga in ga že pred rojstvom določili za Božjo službo. Najprej je hotel postati benediktinec, škof Lambert pa ga je pregovoril, da je postal škofijski duhovnik. Po Lambertovi smrti sta ga ljudstvo in duhovščina soglasno izvolila za krakovskega škofa, a privolil je šele na izrecen papežev ukaz.

Kmalu se je sprl s poljskim kraljem

Boleslavom II., ker temu ni nič pomenila svetost zakona in ženska čast. Veliko družin je onesrečil. Škof Stanislav ga je spoštljivo opozoril na pohujšanje. Kralj je na zunaj obljubil poboljšanje, v srcu pa je koval maščevanje. Iz mnogih legend, ki opisujejo spore med škofom in kraljem, je mogoče razbrati, da je Boleslav II. gnal Stanislava tudi pred sodišče, a mu ni mogel dokazati krivde. Škof naj bi tedaj mrtvega plemiča poklical iz groba, da je izpovedal resnico zoper lažnive priče.

Zdi se, da je bil neposredni povod za kraljevo nebrzdano jezo upor plemstva, ki ga je kralj kruto kaznoval. Škof Stanislav je tedaj pripravil kralja do tega, da je nehal divjati zoper nedolžne, z novim nasiljem pa je kralj škofa pripravil do tega, da ga je izobčil in nazadnje izrekel še izobčenje nad mestom Krakovom (v mestu je prepovedal Božjo službo). Kralj je bil besen, a je zaman terjal preklic kazni, dokler ni pokazal resne volje za poboljšanje. Tako je nekoč šel za škofom, ki je maševal zunaj mesta v cerkvi sv. Mihaela, in mu sam z mečem preklal glavo, ker nihče drug ni hotel biti za krvnika. To se je zgodilo 11. aprila 1079. Tedaj je zoper kralja nastal splošen upor. Vlado je prevzel njegov mlajši brat Ladislav. Stanislava so najprej pokopali v cerkvi sv. Mihaela; čez nekaj let so njegove ostanke prenesli v krakovsko stolnico (Wawel), kjer ga še danes časte. Papež Inocenc IV. ga je leta 1253 razglasil za svetnika. Takrat se je zbralo poljsko ljudstvo v nepreglednih množicah v Krakovu. Dinastija Piastovičev je Stanislava prosila za odpuščanje in ga s papeževim pristankom razglasila za nebeškega varuha poljske zemlje.

Boleslav pa je moral v izgnanstvo na Ogrsko. Umrl je leta 1081. Po legendi naj bi bil pokopan v samostanu Osoje na Koroškem. Gotovo pa je, da je Boleslav II. delal ostro pokoro za svoj greh, ni pa zgodovinskih potrdil, da je on res »mutec osojski«, ki mu je naš pesnik Anton Aškerc v lepi pesmi pripravil slovstveni spomenik.

Pripravila Marica

PUSTI MI ZORETI

Pusti mi zoreti, kot zori žito.
Spokojno čaka dan svoje žetve,
vedoč, da bo enkrat dopolnjeno.
Da mora biti darovano,
se preobraziti v moko,
iz katere bo nastajal kruh.
Pusti mi zoreti v sončnih dnevih,
da se naužijem lepote zemlje in neba,
da prenesem srp, ki bo požel,
in roke kmeta, ki povežejo v snopje.
Da ohranim moč za mlatev, ki prebiča,
da se v miru prepustim mlinskemu kamnu,
da zmelje, in postanem v veselje človeku, nahranjenemu od ljubezni.

Tadeja Gnezda

GRAJSKE STAVBE NA SLOVENSKEM

Predstavitev grajskih stavb na Slovenskem, ki zajemajo zgodovino osmih stoletij.

PREDJAMSKI GRAD

Le 9 km od Postojnske jame že 800 let stoji na robu široke votline neosvojljiv srednjeveški grad, slikovito razčlenjena stavbna gmota, ki je nastajala v več stoletjih. Naslonjena in vgrajena v živo skalo, nad skrivnimi rovi in med strmimi pečinami, je največji in tudi edini ohranjeni t.i. *jamski grad* na svetu in kot tak vpisan v seznam rekordov svetovne).

Prvotno težko dostopno grajsko stavbo so pod naravnim skalnim obokom (123 m) v obliki »visoke« hiše na svojem ozemlju in v bližini prometne

poti postavili Oglejski patriarhi. V pisnih virih je grad prvič omenjen v drugi polovici 12. st., ko je bil predmet nenehnih sporov in celo spopadov med oglejskim patriarhom in gradiščani, ki so bivali v njem. Zato so grad dodatno utrjevali s prizidanimi stavbami, po 13. st. pa ne samo zaradi večje varnosti, ampak tudi za povečanje bivalnih površin, za kar pa je bilo malo prostora, zato je grad rasel predvsem v višino. Sredi 14. st. je grad daleč naokrog že veljal za razbojniško gnezdo s puntarskimi vitezi. Najbolj znan je bil fevdnik Habsburžanov, vitez Erazem Predjamski. Bil je značilen predstavnik svojega časa, na cestah od morja v notranjost monarhije je pogosto napadal popotnike in trgovce. Uporniški in trmasti vitez se je uprl celo samemu cesarju in ubil dvornega maršala, za kar ga je cesar obsodil na smrt. Skril se je v svoj grad, ki ga je cesarska vojska več mesecev brezuspešno oblegala v upanju, da se bodo grajski predali, ko jim bo zmanjkalo hrane. A to se ni zgodilo, saj so hrano dobivali po skrivnem rovu, ki je vodil na prosto »vse do sončne Vipave«, kot je v legendi o Erazmu zapisal Valvazor. Končno so se oblegovalci zatekli k zvižaji, podkupili služabnika, ki jim je izdal, kdaj se v najbolj ranljivem delu gradu zadržuje Erazem in ... cesarski ukaz je bil zlahka izpolnjen.

V 16. st. je grad prevzela koroška plemiška družina Kobenzl, ki ji je šlo gospodarjenje očitno dobro od rok. V 250 letih so staro utrdbo temeljito prezidali in povečali, v notranjosti odstranili večino obrambnih sestavin in tako močno izboljšali bivalno okolje. Sporočilo o svojih prenovah so pustili zanamcem v obliki svojih grbov in letnic. Skupek tesno povezanih stavbnih gmot je dobil »varljivo« renesančno podobo in starodavna utrdba je ohranila ta enotni izgled vse do danes.

V grad vstopamo skozi renesančni, s konzolnim obrambnim vencem opremljen vhodni stolp. Vanj drži rustični portal z utori za dvizni most čez v skalo vsekane jarek. Zanimiv je danes sprehod po gradu, ki je en sam muzej, vse od mučilnice pa do zgornje skrite jame.

Kobenzli so namreč kmalu po prevzemu gradu vso gosposčino odkupili kot svobodno posest, ki je s tem dobila pravico do deželnega sodišča in vseh oblik kaznovanja. Prave, t.i. »krvave rihte« menda niso izvajali, uporabljali pa so lastne vislice in po potrebi pravo mučilnico, ki je danes v okviru grajskega muzeja tudi na ogled obiskovalcem, kot so tudi

- soba s portreti lastnikov gradu in njihovih grbov,
- zbirka orožja in oklepov,
- lovske trofeje,
- jamski zaklad, ki so ga izkopali v kleti palacija (s sledovi od prazgodovinskih lovcev, rimske vojske do srednjeveške gospode ...),
- prikaz življenja na gradu v srednjem veku,
- ogled pravega viteškega turnirja.

Prav je, da se malo zadržimo še na zadnji točki ogleda v najglobljem delu gradu - v *zgornji jami*, danes imenovani »Erazmova votlina«. V 15. st. je bilo tu urejeno značilno zatočišče (refugij), dobro zavarovan in utrjen

prostor z vodnjakom, kamor so se lahko preko dvížnega mostička v skrajni sili zatekli prebivalci gradu in se skozi skrivni rov rešili na prosto. Ta zunanji izhod pa je že od 17. st. zazidan, ker so ga odkrili tatovi in po tej poti vstopali v grad in odnašali dragocenosti.

Pod votlino in gradom ponikne rečica Pivka, ki privre zopet na dan šele kot eden od izvirov reke Vipave. Izoblikovala je zamotano kraško podzemlje v več nadstropjih z rovi, ki jih povezujejo brezna. Do danes so jamarji odkril sistem labirintov v razdalji nekaj km, a za obiskovalce je odprtih le 700 m v začetnem delu, kjer je bil v srednjem veku grajski *konjski hlev*. Posebnost jame pa so *netopirji*. Pred leti so jih našli ok. 1300, od tega največ iz ogrožene vrste dolgokrilih, tistih, ki visijo s stropa. So jih pa na neobičajen način še dodatno zaščitili ... celo urnik obiska jame jim je prilagojen tako, da imajo v času spanja svoj mir. V grajski kompleks spada še mogočna *kašča*, pozidana v času baroka, in *cerkvice* iz

15. st., ki je z restavriranimi freskami eden lepših primerkov poznogotske arhitekture pri nas. A bolj kot cerkvica je znana mogočna *lipa* ob njej. Ker je znotraj že dolgo votla, ni možno določiti njene starosti, a ostaja ljudsko izročilo, ki pravi, da je bila posajena l. 1484 ob smrti Erazma Predjamskega, ki naj bi bil tu pokopan. Tudi številni strokovni posegi propadanja lipe niso ustavili, a kljub temu »Erazmova lipa« velja danes za naravno vrednoto državnega pomena.

In še zanimivost ... Kako visoko se Predjamski grad s svojo slikovito lego v objemu mogoče kraške votline uvršča v svetovno elito gradov, nam pove že naslednji dogodek. Ob sedemdeseti obletnici delovanja Organizacije združenih narodov je 200 izbranih svetovnih znamenitosti iz 60 držav zažarelo v modri, zaščitni barvi te organizacije. V družbi egiptovskih piramid, Opere v Sidneyu, kitajskega zidu ... je žarel tudi naš Predjamski grad.

Zapisala Lela J. Podgornik

PA ŠE NEKAJ LOVSKIH

Gospod Janez je lovec in povedal je nekaj lovskih – lahko verjamete ali pa tudi ne:

Z levo nogo vstati ne pomeni samo, da bo imel lovec tisti dan »smolo«, ampak naj bi bil to tudi za druge ljudi znak, da bodo imeli tisti dan slab uspeh oz. bo njihovo počutje slabo. Tako velja, če lovec na poti na lov zjutraj najprej sreča staro žensko ali osebo duhovniškega poklica, mu je slab ulov zagotovljen. Pomaga, če trikrat pljune v levo stran, najbolje pa, če se takoj obrne in vrne domov do postelje ter se nato ponovno vrne na lov.

Pa še pozdrav lovcu, ko gre na lov. Zaželimo mu *dober pogled, dober nalet, veliko ognja, ravne cevi* ali kaj podobnega, nikakor in nikoli pa mu ne smemo zaželeli sreče. Lovec tedaj nima nič z loterijo, kjer res odloča naključna sreča, ampak se v svojih lovskih veščinah meri s čutili divjadi. To so le nekatere od starih lovskih vraž.

Pa še nekaj lovskih vprašanj:

Na katero stran pade zadet srnjak? (Na kosmato.)

Kdaj zajca bolijo zobje? (Kadar ga drži pes.)

Kdaj je zajcu najbolj vroče? (Ko se peče v ponvi na štedilniku.)

Kdaj se srnjaku dobro godi? (Kadar so lovci v gostilni.)

Kateri so trije največji čudeži? (Lovec, ki ne pije, pes, ki ne laja, zajec, ki se ne boji.)

Lovec Janez

SPOMINSKE DROBTINICE

Materinski dan

Že dolga leta obhajamo dan žena in materinski dan 25. marca. Prav je, da se zahvalimo vsem ženam, ki so se trudile in nas vzgajale v prave korenine. Trudile so se za nas, mi pa smo dolžni prejeto prenesti v naslednje rodove. Ne smemo pozabiti nanje, ker mama je samo ena!

V sredo, 25. marca, smo se zbrali vsi iz DMM v dvorani, da bi skupno počastili vse matere. Najprej so logaške pevke zapele nekaj pesmi. Nato so otroci iz POŠ Vrh Sv. Trije Kralji deklamirali pesmi o mamah, pridružil se je še harmonikaš in že so naši zaplesali nekaj plesov. Nazadnje pa se pojavijo

na odru trije s harmonikami. Fantje so lepo igrali, ubrano. Vsaka jim čast. Ko bi mi zdravje služilo, bi šel z veseljem zaplesat.

V zahvalo so vse žene dobile rožice za spomin, ki smo jih pred tem izdelali v Domu Marije in Marte.

Anton Treven

Mesec april

Mesec april je pri nas, kristjanih, še vedno v pričakovanju velike noči, vstajenja Jezusa Kristusa.

Moji spomini iz otroštva na ta največji krščanski praznik so še zelo živi. Otroci na Brodu smo se že veliko pred praznikom pogovarjali, kakšne pirhe bomo imeli. Otroška domišljija je bila zelo živa, a realnost je bila velikokrat drugačna. Po navadi so bila jajca obarvana samo v čebulnih olupkih.

Otroci smo točno vedeli, kdaj se bodo jajca barvala po hišah, in smo jih šli tudi – brat, tako smo rekli.

Pri Jakletovih so postavili na zunanjo okensko polico podstavke od lončkov za rože in ti podstavki so bili različnih barv. To je bil znak, da je delo že opravljeno. Sedaj smo bili na vrsti otroci. Vedno so nas lepo sprejeli in vsak je dobil svoj pirh, ki smo ga bili zelo veseli. Bili so različnih barv, kar je za nas, otroke, veliko pomenilo. Ustavili smo se pri Tršarjevih in tudi tam smo bili dobrodošli. Nam, otrokom, je to zelo veliko pomenilo – seveda pa so bile tudi hiše, h katerim si nismo upali – takšno je pač

bilo življenje. V nedeljo popoldne pa so se zbrali ponavadi pri Mačkonovih in malo starejši fantje in punce so ciljali pirhe – tako so rekli. Bilo je veliko smeha in dobre volje. Za nas, »tamale«, je bila to prava predstava.

To so bili časi skromnosti in velikega pričakovanja. Bila je potica, pirhi, šunka, morda kakšna klobasa.

Vse je bilo v mejah normale za družino, brez pretiravanja, nikoli ni nič ostalo. Mama je vedno v vodo, kjer se je kuhala šunka, zakuhala malo riža in ta voda je postala »ta suha župa«. Meni še zdaleč ni bila všeč. Vedno se je vse pojedlo, nič ni ostajalo in bilo je neznansko dobro.

To so spomini, ki ostajajo; skromni, a lepi in vedno, ko se spominjaš, ti je lepo.

MILI

Skupina Nazaret in DMM

Otroci skupine Nazaret se vedno veselimo skupnega ustvarjanja s stanovalci Doma. Tokrat smo se ob lepem vremenu, ki nam ga prinaša pomladno prebujanje, pripravili izdelovati tulipane iz papirja. Res ni bilo

pretežko. Uporabili smo malo dobre volje, si nudili medsebojno pomoč in že so nastajale naše rožice. Zapeli smo še nekaj Marijinih pesmi, se malo nasmejali šaljivemu pripovedovanju o raznih prigodah, ki so se nam kdaj pripetile, in že smo se ob obljubi, da se zopet kmalu snidemo, s kratko molitvijo poslovili.

Res je prijetno, ko se ob skupnem ustvarjanju družijo otroci in starejši.

Kati Dolenc

Obisk mladih iz programa POTA

V soboto, 25. 4., so nas obiskali mladi prostovoljci iz programa POTA. Program omogoča mladim **biti del misijskega življenja doma in po svetu**. Vsako leto približno 50 mladih prostovoljcev **sledi**

Božjemu klicu in daruje svoj čas in veselje v obliki prostovoljske pomoči v lokalnih skupnostih.

Mladi preko priprav in misijona pridejo do edinstvene izkušnje služenja in ljubezni do Boga in bližnjega.

V domu so preživali nekaj ur s stanovalci v pesmi, igri in pogovoru. »Bilo je prijetno in

lepo dopoldne,« so povedali stanovalci. »Pa tako mladi in prijazni so,« so še dodali ... Naj še slike povedo svojo zgodbo.

Dan odprtih vrat

Dom Marije in Marte in Miklavžev vrtec letos praznujeta 35. rojstni dan. Odločili smo se, da odpremo vrata tudi tistim, ki nas ne poznajo, da pokukajo v naše prostore in si pogledajo, kaj se v njih dogaja. Prepletata se mladost in starost, za oboje pa skrbijo zaposleni srednje generacije. Najprej smo imeli skupno telovadbo, potem smo merili pritisk in krvni sladkor, izdelovali smo rože, urili spomin, na koncu pa smo še pred hišo medgeneracijskega Doma Marije in Marte skupaj zapeli: otroci Miklavževega vrtca, stanovalci, obiskovalci in zaposleni, saj je ravno takrat godoval »Zeleni Jurij«. Tako smo se pridružili »Vseslovenskemu petju s srci« po vsej Sloveniji. Bilo je čudovito.

NEŽNOST

Ne boj se!
Res, ne boj se!
Nepozabljen
in nepogrešljiv
popек
v jutranjem razcvetu.

Ne boj se!
Češnjev cvet
v belini
hrepenenja.

Pogovarjam se
s teboj
v klicu
ognja
žarečega
obzorja.

Ne boj se!
Jaz sem s teboj!
V minuti
tvojega obstoja
sem s teboj.
... ne boj ...

Metka Tušar (pesem iz knjige Ti boš povedal)

Meni pa je dobro, da sem blizu Tebe, moj Bog.

Ps 73,28

Karol Korenč

Blagor vam, ker ste se že tukaj veselili srečne večnosti.

RAZVEDRILO

Napiši besede, ki se začnejo na določen zlog.

MA _____

PR _____

PO _____

ME _____

NO _____

PE _____

TREBUŠČEK JE NAPET, DA NE MOREM Z NJIM NA LED.

Povedala Jožefa Nagode, ko sem dala Francki inzulin v trebuh.

SMEJALNICA

PES IN COPATI

Pri sosedu so kupili psa, ki je rad izpred hišnih pragov sosedov kaj izmaknil. Janez je že dlje časa pogrešal copate: »Gotovo mi jih je odnesel tvoj pes.« »Ne verjamem, domov je prišel bos!«

PREMAJHNO OGLEDALO

Rudi pride k steklarju in reče: »Rad bi zamenjal ogledalo.« »Se vam je razbilo?« vpraša steklar. »Ne, premajhno je. Vidim se le do pasu in sem že nekajkrat prišel v službo brez hlač.«

KLADIVO IN POSODA

Oče pošlje sina k sosedu po kladivo. Sin se hitro vrne, rekoč: »Sosed noče posoditi kladiva. Pravi, da se bo preveč obrabilo.« Oče: »Ti skopuh, ti!« Potem pojdi pa v našo delavnico in ga tam vzemi!«

D. K.